

I. ÉVFOLYAM
6. SZÁM
ROMA LAP
1993. JÚNIUS
ÁRA: 9,50 Ft

HOSSZÚ ÚT

LD
„LUNGO DROM”

P O S T A F O R D U L T V A L

A segítő polgármester

Tisztelt Szerkesztő Nő!

Egy különleges eset történt Tiszabón, egy olyan eset amit a környező település polgármesterei és önkormányzatai is átgondolhatnak. A helyi MGSZ segítségével (a segítségre fel lettek kérve), a polgármesterünk a saját földterületét adta a tiszabói cigányság birtokába, erre az évre úgynevezett cigányháztájának, továbbá 150 q vetőburgonya lett vásárolva. Ebből 40 fő részesült 100-120 kg burgonya és 400 m² földterületben, ami szét lett osztva a cigányháztájába, és a községben azok között, akik a kertjeiket megművelik. Meg kell jegyeznem, hogy a földterület kis mennyisége miatt lettek a kertekben szétszórva, mivel a szövetkezet vezetősége ezügyben nem volt hajlandó segíteni. Összességében 20-22 hektár földterület lett felosztva. Ebből kb. 3,5-4 hektár burgonyaföld lett, amit természetesen ingyen és bérmentve kaptak meg a rászorultak. A többi kukoricaföld, amelynek 5000 Ft-ért kapják holdját, sajnos, egy fél holdnál többet nem bírunk juttatni. Az igény ennél sokkal több lenne, 40 főt tudunk ilyen formában földhöz juttatni. Ez a polgármesterünk szerint nevelő hatású lesz azoknak a kirkesztett embereknek, akik munkahely nélkül vannak, azért, hogy a megélhetésüket ezzel is könnyítsék önmaguknak. Természetesen

ezzel mi is egyetértünk, a képviselők és a helyi „Lungo Drom” vezetősége is.

A helyi cigányszervezet vezetősége ezúton szeretne köszönetet mondani a polgármester úrnak és a képviselő testület tagjainak azért, hogy hozzájárultak a szervezet gazdálkodásához 10 q vetőburgonyával és más egyéb segítséggel. Ezt a gesztust nagyon sok polgármester és képviselőtestület szívügyének tekinthetné, hogy a rászorult cigányságot és nem cigányt ilyenfajta támogatásban részesítsék. Nagyon sok hivatal szociális segélyt oszt a rászorulóknak, havi 500-1000 Ft-ot, ami pillanatnyi pénzzavar megoldására elegendő, de hosszú távon ez nem elég.

Mi, a szervezet vezetői úgy érezzük, hogy nagyobb segítség ezen embercsoport számára, ha lehetőséget kap arra, hogy ön maga is bizonyítson, hogy megcáfolja azt a mondást, miszerint „nem szokta a cigány a szántást”, ami a valóságban nem így van, és nem is igaz. Ezt azért is mondhatom, mert nagyon sokan közülünk a mezőgazdaságban is tevékenykedtünk, és meg is állunk a helyünkön minden tekintetben.

Ezért a gesztusért és segítségért szeretnénk köszönetet mondani Négyesi Zoltán polgármesternek és a képviselőtestületnek a községben élő rászorult emberek nevében is.

Tisztelettel:

Nagy Rudolf képviselő és
a helyi cigányszervezet vezetője

Kedves búcsúzás...

Pedagógus élethivatású ember vagyok, aki 40 évi közszolgálat után 1991 júliusában mentem nyugdíjba.

A negyven évnek nagyrészt szülőfalumban, Kenderesen töltöttem. Itt tanítottam egyforma szeretettel magyar, és cigány gyerekeket.

Nagyon sok kedves emlékem fűződik e négy évtizedhez. Munkámban esetenként szigorral, de úgy érzem, mindig igazságos eljárással a gyermek tisztelete, és felnőttként való kezelése vezérelt – függetlenül bőrük színétől.

A negyven évi munkásságom befejezése után búcsúztatásom szép és meghatározó volt a 91-es tanév Pedagógus napján. Ami mégis a szép elismerések és méltatások között talán a legjobban esett, azt kívánom itt leírni. Kezdvé azon, hogy a Lungo Drom folyóirattal március óta ismerkedtem meg. E folyóirat igen megnyerte a tetszésemet, s mint a helyi újság (Kenderesi nagyközségi

Krónika) főszerkesztője, először is gratulálok a színvonalas újság szerkesztéséhez, amihez további sok sikert kívánok.

Tanév végéhez közeledve, búcsúzással 2 évvel ezelőtti kedves epizódját szeretném, ha az újságjokban közreadhatnám.

Májusban járt akkor is az idő (1991.), s a tanulók tudták, hogy az volt az utolsó munkában töltött tanévem. S akkor, az egyik 7. osztályos biológia órán, ahol a tanulók többsége cigány gyermek volt, az egyik kis cigánylány, Farkas Krisztina felállt, és minden átmenet nélkül ennyit mondott: De kár, hogy tanár úr már a jövő tanévben nem lesz itt!

Nehézzen tudtam e kedves szavakat megköszönni, mert szemeim könnybe lábadtak, s alig tudtam a szavakat kiejteni. Ez nekem egész hátralévő életemre örök élmény marad, s felér minden hivatalos, protokolláris búcsúztatással.

S még egy esetről.

Már 1991 ősze volt, már „élveztem” a nyugdíjamat, az iskolába belátogattam néhanapján. Az a kis cigányfiú (Balázs Miklós), akivel ötödikben elég sok gondom volt, a folyosón megszólított (talán nem tudta, hogy már nyugdíjban vagyok, gondolta, valami betegség miatt hiányzom):

– Csókolom, Bogdán tanár bácsi! Mikor jön már tanítani?

Én magyarázkodni ott nem akartam, hogy én már többé nem tanítok, s csak ennyit mondtam neki menet közben:

– Majd jövök már Miklóskám! lehet, hogy nemsokára!

– Jó lesz, de akkor a mi osztályunkba tessék már először majd jönni!

Hát ennyi volt. Ez az eset is végtelen boldogsággal töltött el, mert ezek a gyerekek őszintén, a szívük szavának adtak hangot. S az is nagyon jól eső érzés, hogy lehet az a cigány gyermek 20 vagy 30 éves felnőtt, bármelyik korosztályból való, ha utcaán találkozunk, szívesen köszönnek. De én sem felejttem el soha viszonzni!

A régi igazságot szeretném itt kihangsúlyozni: minden embertől annyi szeretetet várhatunk, amennyit a magunk részéről mi is megadunk nekik – függetlenül attól, hogy magyar, vagy cigány.

Bogdán Kálmán tanár, Kenderes

Kedves LD!

Az újság nagyon tetszik, különösen azért, mert kevés idegen kifejezést használnak az újságírók. A cikkeket az egyszerű cigány ember is megérti. Lehetne a lapban fényképpel illusztrálni, hogy egyes cigány családok milyen szépen élnek, új házban, de azt is meg kellene mutatni, hogy van olyan hely is, ahol még putriban élnek, lehetetlen körülmények között.

Egy-egy szép Bari Károly verset is szívesen olvasnék.

Az LD minden odaadó munkatársának további sok sikert kívánok.

Farkas Gyula, Tiszaroff

Címlapon: A Baba együttes tagja

LD
„LUNGO DROM”

ROMA LAP
Megjelenik havonta

Kiadja: az
„Oktatási és
Továbbképzési
Központ”
Alapítvány

5000 Szolnok, Szapáry út 19.
Telefon/telefax: (56) 420-110

Feladós szerkesztő: Paksí Éva
Tervezőszerkesztő: Pozsa József
Fotóriporter: Hargitai Lajos
Feladós kiadó: Farkas Flórián

Nyomdati munkák:
REPRO STUDIO Nyomdaipari
Egyéni Cég, Verseyhő Nyomda Kft.
Szolnok

ISSN 1216-982X

Az álom

*Ha az ember álmodik,
csak jóról álmodhat,
mert az álmokat magunk választjuk,
de az élet jön magától.*

*Ha az ember megálmodná,
mi vár rá az életben,
mindig csak úgy cselekedne,
hogy az másnak jó legyen.*

A szeretet

*A szeretet a legszebb dolog,
mindenki boldog,
s a szívünk dobog.*

*Ha szeretjük egymást,
baj nem lesz a földön,
védjük mindent, mi védhető,
s a gyűlölet így elkerülhető!*

A pici baba

*A pici babánál nincs szebb a világon,
Hát még, mikor megszületik a
szülőágyon!*

*Mikor megszületik,
az anyuka örül,
s az apuka örömeben a
kocsmában táncraferdül.*

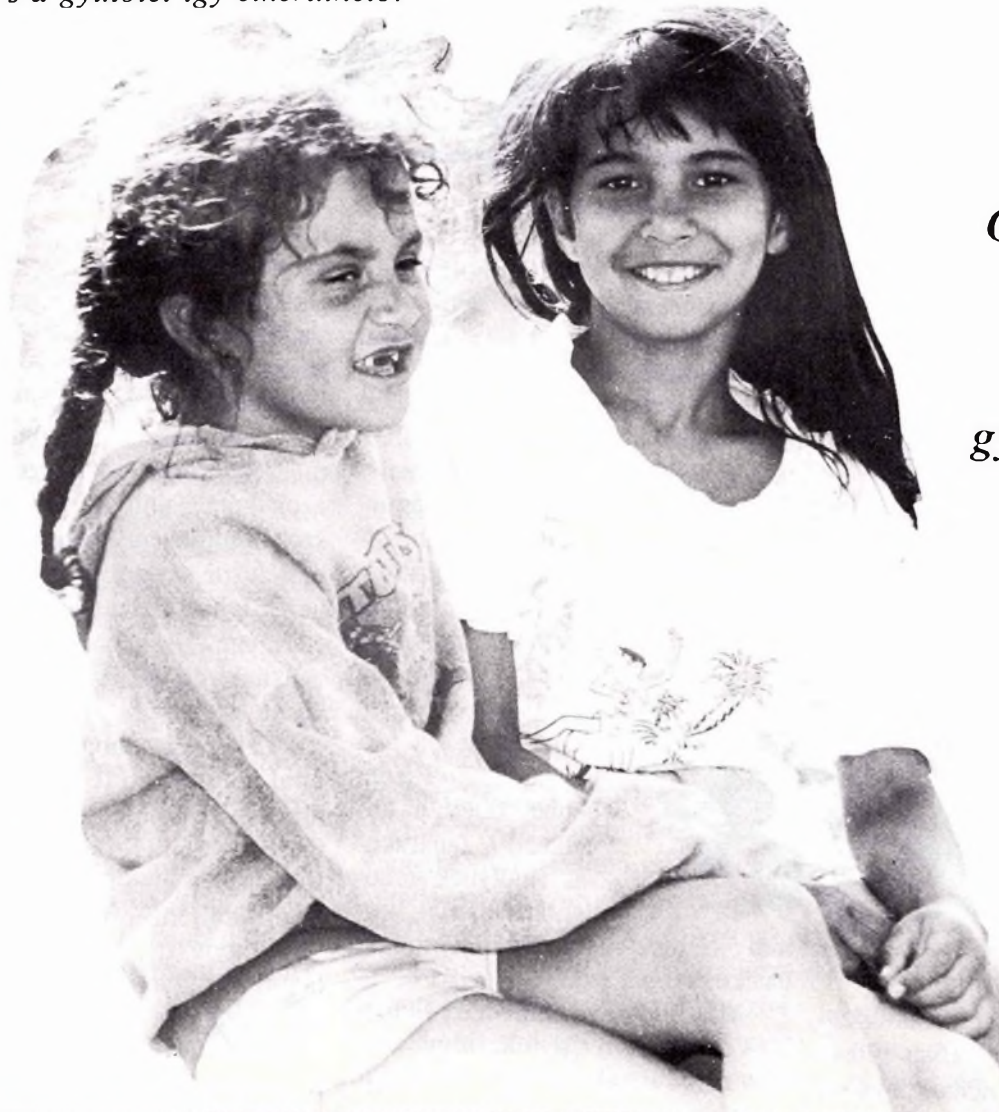
*A nagyszülők is örvendeznek,
de a pici csak sír,
s ezért vége a jókedvnek,
s mindenki füldugót kerít.*

*

*Olyan ember szeretnék lenni,
aki mindenkinek tud segíteni.
Ha valaki szívét nyomasztja valami,
eljön hozzám, s máris tudok segíteni.*

Rácz Zsuzsanna
Jánoshida
7. osztály

**Gyermeknap
alkalmából
köszöntjük
a
gyermeket!**

EURÓPA PEREMÉTŐL A POLGÁROSODÁSIG

NEMZETKÖZI KONFERENCIA A FELZÁRKÓZÁSRÓL

A Bukarest melletti Snagov, Románia egyik nevezetes, számunkra pedig keserű történelmi üdülőhelye adott otthont a 17 ország állami és társadalmi szervezetei részvételével megrendezésre került tanácskozásnak, melynek témája a „Szociális politika és a napi élet” volt. A már hagyományosan, évente megrendezésre kerülő konferencián a nemzetközi Cigányszövetség, az Etnikai Kapcsolatok Projectje és más neves szervezetek mellett állami küldöttségek is részt vettek, többek között az Egyesült Államokból és Magyarországról is. A „Lungo Drom” nem először kap meghívást ilyen összejövetelre, mely egyúttal az eddigi munka elismerését is jelenti. *Farkas Flórián*, a Hosszú Út főtítkára személyre szóló meghívással utazott el. Őt kérdezzük tapasztalatairól, az elért eredményekről.

módosítsa a cigányság körében jelenleg is zajló konkrét programokat. Olyan hozzászólásokat és felvetéseket vártak, melyek elsősorban a gyakorlati tapasztalatokat emelik ki. Olyanokat, amelyek nem csak hasonló problémák nyomán keletkeztek, de adaptálhatók más országokban élő közösségek számára is. Ez kitért a gyakorlati megvalósításra is. Ugyanakkor célként tűzte ki a tanácskozás annak megvizsgálását, miként lehet a leghatékonyabb szociálpolitikát kidolgozni a régió cigánysága problémáinak megoldására. Ez azonban nem valósult meg maradéktalanul. Miközben a szándék nemes-ségét nem vitathatjuk, és elismerjük, hogy ez volt az első, ahol meddő ideológiai viták helyett a pragmatikus gondolkodásra helyezték a hangsúlyt, akadt néhány zavaró tényező. Először is, túl nagy teret kaptak a vendéglátó házigazdák helyi, néha pedig egyéni, személyeskedő vitái. Ugyanakkor nem engedték szóhoz jutni a másországbéli, főként pedig a másként gondolkodó szervezeteket, azok képviselőit. Ennek ellenére, a szekciósülésen, valamint az egymás közti személyes megbeszéléseken kifejtett álláspontunk – meggyőződéseim, – sok barátot szerzett hazánknak, de a „Lungo Drom” szervezetnek is.

– Lehetséges, hogy ez a kormány által is támogatott tanácskozás valójában inkább a feszültség levezetését szolgálta? Tudjuk, Romániában sokkal élesebben jelentkeznek az etnikai, kisebbségi problémák.

– Egyrészt valóban lehetséges, hogy volt ilyen szándék. Ugyanakkor azonban a tanácskozás során, az elhangzó felszólalások nyomán egyre jobban előretörték azok, akik a gyakorlati tennivalók fontosságát, a konkrét lépések megtételét hangsú-

mélyes megbeszéléseket folytatni mindazokkal a szervezetekkel, azok képviselőivel, melyek komoly szerepet játszhatnak a kitűzött célok valóra váltásában. Olyan nemzetközi kapcsolatokat sikerült kialakítani, melyek az eddigi meglévőkkel együtt hatékony segítséget nyújthatnak a munkánkban. Ugyanakkor a programok, szekciósülés, valamint a kialakuló viták segítettek több, eddig elhallgatott problémát tisztázni, és egyúttal megoldási javaslatot

is adni. Mindezek mellett azonban nem vagyok teljesen elégedett az ott történtekkel. Bízom benne, hogy a következő tanácskozás, melynek lebonyolításában komoly szerepet kívánunk vállalni, már hatékonyabb lesz.

– Mi az, amivel elégedett, és melyek azok a területek, ahol hiányosságokat tapasztalt?

– Mi az, amivel elégedett, és melyek azok a területek, ahol hiányosságokat tapasztalt?

– A konferencia egyik célja az volt, hogy azonosítsa, felmérje és

– Az április 29-én kezdődött tanácskozás – tájékoztat Farkas Flórián – négy napja alatt nemcsak előadásokat hallgattunk meg, vitákon vettünk részt, de módomban állt sze-

A Lungo Dromosok

lyozták. A nyugati szervezetek és velük együtt a mieink is az öntudatra ébredés polgárosodás felé vezető útjának fontosságát hangsúlyozták, és elvetették az erőszak megjelenését, jöjjön az bármelyik oldalról is. A Lungo Drom e tekintetben messze a legtöbbet tehetette, hiszen az eddigi tevékenységünkről összeállított magyar és angol nyelvű tájékoztatónk osztatlan elismerést aratott. Számos olyan felszólalás, javaslat hangzott el, melyben fellelhetők voltak a mi elképzeléseink, már megvalósult programjaink. A megfogalmazott „Nyilatkozat” pedig több pontban a mi álláspontunkkal megegyezőt tartalmaz. Nem véletlenül mondták hazafelé a magyar küldöttség tagjai, hogy a gyakorlat a fő, amelyet megalakulásunk óta hangoztatunk. Elismerően jegyezték meg, hogy a „Lungo Drom” szerencsésen választotta meg a stratégiáját.

– Mi volt az a néhány fontos tényező, melyet elmondott a tanács-

kozás résztvevőinek? Melyek azok az eredmények, amikkel joggal büszkélkedhetett el?

– A Hosszú Út léte csattanós válasz azoknak, akik csak a fővárost tudják elképzelni valamiféle központnak. Mi megalakulásunk óta azt tartjuk, hogy nem egy-egy családnak, baráti körnek vagy hozzájuk csapódó közösségnek kell kimondania a megfellebbezhetetlen igazságot, hanem valós cigányképviseletet kell létrehozni. Olyat, amely nemcsak összefogni képes a cigányságot, szervezetet biztosítani érdekeik képviseletére, de utat mutat, lehetőséget kínál, gyakorlati megoldásokat ad. A „Lungo Drom” három esztendeje azt mutatja, ha az emberek érzik, hogy valós megszólítással találkoznak, őszintén is felelnek arra. Soha nem kívántunk fehér vagy zöld asztal mellett jól-rosszul elpolitizálni, miközben a helyzet szemlátomást egyre romlik. Mi a pragmatikus politizálást választottuk, melybe az átfő-

gó társadalmi kérdésekre adott válasz keresése mellett a mindennapok gyakorlata is szervesen beletartozik. A hatékony érdekvédelemtől a kulturális értékek védelméen át a szociálpolitikától a foglalkoztatási gondok felvállalásáig valamennyi terület.

Eredményeinket elismeréssel fogadta az Európai Kisebbségi Project elnöke is, aki a „Lungo Drom” anyagát szakmailag véleményezni fogja, és ennek függvényében fog kapcsolatot felvenni velünk. A tények beszéltek és nem az ideológia. Ez együtt győzött meg minden rólunk érdeklődőt, küldöttet, szakértőt egyaránt.

– Most, ez a négy nap, előtte több más konferencia. Külföldi utak, belöldi megbeszélések, tárgyalások. Hogy bírja Farkas Flórián?

– Egyre inkább azt látom és érzem, hogy mind nagyobb szükség van az őszinte, reális, jó értelemben megszólalt cigány vezetőkre. Munkámhoz ez ad egyfajta ambíciót.

Csillei Béla

„Egész világ ellenségünk,
űzött tolvajokként élünk...”

CIGÁNYTALANÍTÁS?

Hosszúvölgy, ez a Zala megyei apró település évekig otthont adott az egyetlen – de annál népesebb – cigány családnak, Orsóséknak. Aztán március 22-én tűz volt, és a családnak el kellett hagynia a falut. A „nép akarata” volt, mondják. Másnap az emlékeket, a könnyeket, a nevetést látott ház falait dőzerral simára taposták.

Nem bántott senki senkit. Higgyék el, Isten engem úgy segítjen. Sőt, fáj. Nekem különösen fáj ez a dolog. Nagyon sajnálom a gyerekeket. De a falu így döntött, és nekem mellette kellett lennem, mert a falunak igaza volt. Fékezni kellett az indulatokat. Nagyon jó, hogy így történt, mert ennek a vége biztos az lett volna, hogy valaki meghal.

*

– Kérem, a kutya sem bántotta itt a cigányokat – meséli Gerencsér Lajos, Hosszúvölgy polgármestere. – Kérem, nekem cigány barátaim vannak. Dolgoztattam a cigányokkal. A feleségem mondta is: Apu, te ne foglalkozz velük. Idejárt az a taknyos kölyök, aki kiverte annak a gyereknek a fogait, tyúkért, tojásért, mindenért és mindig kapott. Aztán később már nem adtam neki. Én nyugdíjas létemre nem keresek nektek, fiataloknak, amíg ti a fák alatt alusztok, mondtam. Nagyon hosszú, erről lehetne beszélni. Mit mondjak magának, nekem még mindig fáj ez a dolog, mert én ezt

nem jó kedvemből csináltam, és nem is én csináltam. Abban az estében már az emberek, asszonyok, gyerekek azt mondták, hogy vágjuk őket Lali bácsi. Mondtam, hogy olyan nincs. Senkit sem verhetünk ki a saját lakásából. Még a gyilkost sem. Mert ahhoz nincs jogunk. Törvényes keretek között kell mindent megoldani. Itt a szerződés. Vették 50 000 Ft-ért azt a házat. Mi 100 000-ért megvettük tőlük. És nem lett kiverve senki. Nyugodtan, szépen, barátságosan a helyi emberek felrakták a kocsikra az ők beleegyezésével, benne van a szerződésben, és így mentek ők el innen...

Azon az estén tűz volt a Lukácsék portáján. Leégett az istálló. S bár nem tudták Orsósékra bizonyítani a gyújtogatást, csak ki más, ha nem ők alapon, másnap a családnak távoznia kellett a faluból. Távozásuk 100 000 Ft-ba került a hosszúvölgyi önkormányzatnak. Ennyiért „vették” meg ugyanis az Orsósék házát. A falu még a költöztetésben is segített a családnak, de az már senkit nem érdekelt, hol, s merre lesz szállásuk.

S hogy mi váltotta ki a falu haragját? A polgármester elmondása szerint az Orsós család háromszor tört be a falu boltjába, és egyszer az iskolába. Tavaszal pedig – 7 alkalommal – a pincékbe.

A házukat másnap dőzerral letaposták

– Én mondtam nekik, mikor az első betörés volt, hogy emberek ez nem lesz így jó, aztán újra betörték. Mondtam, emberek, nagyon meleg már a kezekben a villanyél. Én nem tudom magukat megvédeni, ha nem változnak. Erre még betörték. Az a kérés – folytatja a polgármester –, hogy semmiképpen ne gondoljunk arra, hogy ez egy ellenszenv a cigánysággal. Ez nem így van. Ha ezt nem cigány tette volna meg, ami történt, akkor az már nem élne. De mivel cigányok voltak, azért nem bántottuk őket.

– Most nyugalom van a faluban?

– Óriási a különbség. Teljes nyugalom van.

– És ha most egy másik cigány család be akarna ide költözni, jöhetne-e?

– Nem. Nincs csélye. Értethető nem?

*

– Azt mondják, hogy most a faluban békesség van, béke van. De hogy a béke hol kezdődik? Hát, a kiköltöztetés nem a legjobb megoldás volt. Nem a legjobb megoldás – mondja a jegyző.

– Szerintem a munkanélküliség volt mindennek az oka. Azelőtt dolgozott a család. A férj is, a feleség is, a családtagok is. Aztán ők kerültek ki legelőször a munkahelyekről. Ez okozhatta a gondokat. A pénztelenség – vélekedik a körjegyzőség egyik munkatársa.

*

Hosszúvölgyhöz kb. 75 kilométerre találtunk rá a családra. Útban „hazafelé”, két település között. Aranka és Krisztina már maga is anya. Apró gyermekeket tartanak a karjaikban. Ők külön-külön „laknak” a családtól, hiszen a szoba-konyhás házban, melyet Orsósék a falutól „kapott” pénzért vettek, nem férnek el. Morgánypusztán, egy rokon

fogadta be őket. Ha tehetik, gyakran vannak együtt Csermecen. Mint most is.

– Erőszakkal kellett eljönnünk a faluból – mondja sírva Orsós Györgyné.

– El kellett onnan jönnünk –, bólogat Aranka is.

– Minden este jöttek. Az egész falu. Egészen bejöttek a szobába. Botokkal

jöttek, vasvillával meg gázsprével. A kutyát is szembefújták. Azt mondták, előbb utóbb hagyjuk ott a falut, mert amennyiben nem, ránk gyújtják a házat. Az újságok azt írták, hogy ez a gyerek gyújtotta fel a pajtát. Meg a falu is azt mondta. De szerencsénkre nem volt ott hon a gyerek, meg az öregem sem, amikor a tűz volt, mert elmentek a lányomhoz. Onnan késő éjjel érkeztek meg. Az emberek megvárták a buszt, körülfogták őket, a gyereket még pofon is vágják.

Tudták, hogy nem ő volt, mégis. Mi nem egyeztünk bele abba, hogy eljöjünk a faluból. Kénytelenek voltunk. Éjszaka már nem lehetett aludni, állandóan zargattak bennünket.

– Miért haragudott meg magukra a falu?

– A gyerek megverte egy embert. Mert az akárhányszor meglátott bennünket, mindig belénk kötött. Hogy tetvesek vagyunk, meg rühes cigányok. Ezért verte meg a gyerek. Kiverte két fogát. Ebből volt az összes harag.

*

Hosszúvölgy csendes, nyomasztóan csendes, ha nem tudnám, hogy a házban emberek laknak, kihaltak nevezném. A falu óvodájában Oszter Ottóné intézményvezetővel beszélgetek.

– Valóban voltak gondok a családdal. Illetve inkább a hozzájuk járó vendégeikkel. A falu befogadta volna őket, de hát voltak azok a lopások. Egyébként nagyon tisztán jártak a gyerekek óvodába, és ha valami gondjuk volt, nekem mindig elmondták. Hallgattak rám.

– Ön helyenek tartja ezt a kiköltöztetési módot?

– Nem tudom, hogy hogyan lehetett volna másként megoldani. A polgármes-

ter urat is a falu kényszerítette erre a lépésre. A falunak volt gondja a családdal. A gyerekekért nagyon fáj a szívem. Nem tudom, ott most mi lehet velük...

* * *

Időközben Hosszúvölgy polgármesterének újabb kiköltöztetésen kell törnie a fejét. Valakikkel megint „gond van”. „Ki fogjuk űzni őket, csak még nem tudom, hogy hogyan” – mondta.

Mellesleg 1993-at írunk.

Paksi Éva

Mesterség a kezükben

SZAKMÁT TANULÓ FIATALOK AZ ISKOLAPADBAN

A szakképzés válsága egyre növekvő terheket ró a nehéz körülmények között élő, gyenge tanulmányi eredményeik miatt eleve hátránnyal induló fiatalokra. Az eddigi cél, a szakmunkásképző iskolába történő bejutás napjainkra nehezebbé vált. A tanulmányi helyek megszűnése miatt nem megoldott a gyakorlati képzés, magánvállalkozó pedig nem nagyon vesz fel tanulót. Jó eredménnyel végzőt alig, gyengébbet és halmozottan hátrányos helyzetűt, cigányfiatalt pedig szinte egyáltalán nem. Mindezekhez csatlakozik még az általános iskolában is mellőzött, bukdácsoló, ezért maga is telve előítéllettel – a tanulás iránt egyáltalán nem elkötelezett gyerek problémája. Aki környezetében egyre jobban tapasztalja a tanult emberek sincs ma nagy kelteje.

Néhányan azonban megpróbálták kitörni ebből a meglehetősen behatárolt helyzetből. A szolnoki Baross Gábor Szakközépiskola és Szakmunkásképző Iskola tanulói, szakmát tanulnak, mesterség lesz a kezükben. A miéltre keressük tőlük a választ. Szabó Zoltán, végzős diák, lakatosként tanulta végig a három esztendő.

– Vas és fémszerkezeti lakatos szakmát tanultam, és most vágok neki a vizsgának. Előtte már próbálkoztam a géplakatos szakmában is, de egyikünk sem tetszett a másiknak. A szakmának én, nekem pedig a gép, maga. A mostanit már egészen megkedveltem. A vizsgáktól sem félek. Ha sikerül, komolyabb munkába szeretnék fogni. Szeretnék vállalkozó lenni. Persze ehhez még kell tanulni, meg komolyabb szakmai tapasztalatokat kell szerezni. És persze a jogosítvány is elengedhetetlen. A Vas-Jármű Kft-nél voltam gyakorlaton. Nemegyszer egészen komoly munkát is végeztem. A mester ugratott is, hogy nemsokára már én végzem majd a legfontosabb műveleteket, a többiek, a kiselsősök meg tőlem tanulnak majd. Leshetik, amit csinálók és eltanulhatják a fogásokat. Érdekes volt ez a néhány év. Nem bántam meg, hogy idejöttem, ebbe az iskolába. Bár a gyakorlatot egy kicsit komolyabban kellene venni, szerin-

tem, azért elmondhatom, sok érdekeset, hasznosat tanultam. A bátyám most katona, azt mondja, én is legyek túl a szolgálaton. Aztán majd együtt belefogunk valamilyen vállalkozásba. Megszerzem a minősített hegesztői bizonyítványt is, és előttünk áll a nagy világ. Szerintem igaz, hogy aki tanul, többre viszi. Én is ezt fogom tenni!

Sánta Sándor elsőéves vízvezeték szerelő. Barátaival, osztálytársaival éppen a lábukat lógázzák a Budai Vár Hadtörténeti Múzeuma előtti ágyún. Az osztálykirándulás mindig érdekes.

– Ez is cső, bár nem olyan, mint amivel mi dolgozunk, – mondja széles mosollyal. – A suliban igaz, sokat kell tanulni, de azért valahogy boldogulok az anyaggal. A gyakorlaton pedig egy csomó érdekeset látunk, tapasztalunk. Olyan dolgokat, aminek komoly hasznát látjuk majd az életben. Nemcsak az előírtakkal ismerkedünk meg, de a szakoktatóknak jónéhány trükköt, szakmai fogást is megmutat. Így már könnyebb Szüleim nagyon támogatták a továbbtanulási szándékomat, és most is biztatnak. Jó ez a szakma. Amíg házak épülnek, a csövekre szükség lesz. És olyanra is, aki megjavítja az elromlottakat. Bízom a jövőben, nem félek a holnaptól. A mesterség kenyeret ad az ember kezébe. És ha meglesz a jogsi

is, talán elmegyek maszeknak. Még nem tudom.

Rafael Vilmos, második esztendő tanuló szintén nem megy a szomszédba egy kis vidámsággért. Pista barátjával együtt vállalkozók lesznek.

– Persze lehet, hogy nem a szakmában – nevet –, de ez sem lehetetlen. Azért jó, ha megvan a végzettség is. Úgy könnyebb továbblépni. Esetleg egy másik szakma, jogosítvány, meg még ami kell. És talán egy külföldi munkavállalás. Szüleim biztattak, hogy tanuljak. Miért ne tenném? Csak többet ér, ha szakmája van az embernek, mint csak úgy, magában. Osztálytársaikkal jól kijövök, a tanulás sem valami nehéz. Igaz, mehetne jobban is, de azért baj nincs. Utána pedig majd meglátom.

Fiúk, tele az életkor adta minden gonddal, problémával. Szakmát tanulnak. Nem panaszkodnak, nem hivatkoznak arra, hogy a helyzet fokozódik, sem arra, hogy a körülmények bizony... Iskolába járnak, tanulnak, gyakorlaton használják a szerszámokat, meg a gépeket. És a fejüket is, mikor gondolkodni kell. Például a jövőről. Hogy aki tanul, azért az mégiscsak többre viszi. Szakmát tanulnak, mesterséget. Mi lesz velük, még maguk sem tudják. De talán így könnyebb az indulás.

Csillei Béla

Egy a fontos, emberek legyünk!

1967-ben Mátészalkán egy tíz gyermekes családba, tizedikként születtem. Tyukod községben laktunk. Az általános iskolát is ott fejeztem be.

Nagy Miklósné rajztanárő fegyelt fel a tehetségemre. Kis diákként több gyermekrajz versenyen is részt vettem, kisebb-nagyobb eredménnyel. Azonban egyszoba-konyhás lakásban, ami emberekkel és ágyakkal zsúfolt, nem tudtam igazán a rajzolásnak élni. Ahhoz nyugodt légkör kell. Tudtam, hogy van egy tehetségem, amit csiszolni kellene, de a valóság az volt, hogy a

hétköznapok a megélhetésért való küzdelemben teltek.

Édesapám prímás volt. Aztán a szívvasztmája ágyba kényszerítette. 15 éven keresztül volt fekvőbeteg. Az ő rokkantsági nyugdíjából élünk. Amikor meghalt, anyám depressziós lett. Kisújszálláson voltak rokonai, így odaköltöztünk. 1984 óta lakunk a városban.

Kőműves szakmunkás vagyok, de mint oly sokan, én is munka nélküli. 5400 Ft járadékot kapok, ebből élünk élettársammal és három gyermekünkkel, most várjuk a negyediket.

Rendszeresen rajzolok. Ha valami megtetszik, annak papíron a helye. Általában portrékat szeretek rajzolni. Nem, nem cigányokat. Nem érzem még magam annyira képzetnek, hogy fel merjem vállalni, hogy csak cigányokat fessek, rajzoljak.

Tyukodon telepen laktunk. Egy zárt közösségben. A falu peremén kaptunk helyet. Amikor a kultúránkat be akartuk vinni a városba, az bezárta előttünk a kapuit. Sokan voltunk. Szűkösen voltunk, de vidámak. Akkor még összejártak a családok. Az öregek meséit hallgattuk. Onnan tudom például, hogy régen hogyan éltek a cigányok. Sajnos, én már nem tudok cigányul. Pedig, vallom, egy népnek az az utolsó, amit elveszíthet. Az anyanyelve.

Hogy mit jelentenek nekem a színek? Nincs kedvenc. Ha vidám vagyok, akkor az élénk színeket használom. Ha rossz kedvű, a sötétebbeket. Mindegyiket szeretem. A rajzaimmal a valóságot szeretném visszaadni. Úgy, ahogyan azt én látom. Lehet, hogy egy arc nekem nagyon szép, másnak esetleg nem. Lehet, hogy egy göcsörtös fa nekem gyönyörű, míg másnak egyszerűen csak egy csúnya, göcsörtös fa.

Terveim? Ahhoz, hogy festeni, rajzolni tudjak, sok minden kell, sok minden kellene. Az 5400 Ft-ból már a megélhetés is kész bűvészet.

Önbizalom? Amikor leülök rajzolni, akkor van. Amikor arra gondolok, hogy munkanélküli vagyok, akkor nincs.

Hogyan élem meg a cigányságomat? Nem gondolkoztam még ezen. Azt hiszem, mindegy, hogy milyen színűnek születünk. Egy a fontos. Emberek legyünk!

Lakatos Sándor szavait lejegyezte:
Paksi Éva

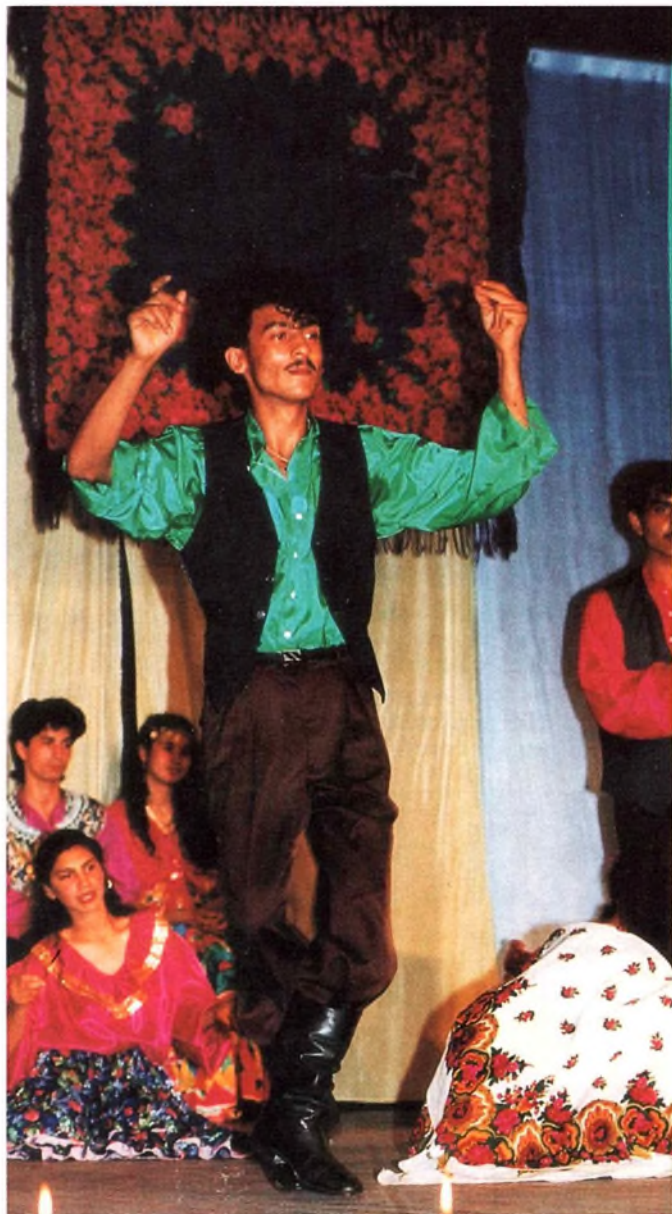

Cigány lakodalmas

Előadja: a kiskőrösi Baba együttes,
művészeti vezető: Hollai Kálmán.
Baja, 1993. május 25.

Elérkezett a mezőgazdasági kapás-növények megmunkálásának az ideje. Minden területre kijelölték a brigádokat. Arra törekedtünk, hogy a családok lehetőleg együtt dolgozhassanak. Minden brigád kapott maga mellé egy civil pallért, egy katonát, és a területen mindig kint volt egy-két csendőr. Az első munka a ricinus gaztalanítása volt. Olyat, hogy ricinus növény csak hallani hallottak a cigányok, de fogalmuk sem volt arról, hogyan kell azt kapálni. Ki volt jelentve, aki egy szálát letör vagy kiszakít, az számoljon azaz, hogy másnap ebédet nem fog kapni, sőt, az aznapi bérét is elveszíti.

Volt egy cigány gyerek, azt úgy hozták oda valamerről. Gyengénlátó volt a szerencsétlen, vagy lehet, hogy akarta, de a gazt mind otthagya, a ricinust pedig szépen kidarabolta. Azt sem tudtuk, mit csináljunk, amikor megláttuk. Kálmán bácsi szólt a pallérnak, hogy félre kellene neki mennie, mert hát a nők előtt mégsem illik, amit most csinálni akar. Menjél csak, öreg, de iparkodj, mondta a pallér. Kálmán bácsi meg összeszedte a kivágott ricinust, és a földvégén lévő bokor alá rejtette. Azonban peches volt, mert a csendőr meg a katona azt hihette, hogy szökni akar, így aztán pontosan akkor érték oda, amikor a ricinust próbálta eldugni a bokrok mögé. Olyan verést, amit ő akkor kapott, még a legnagyobb ellenségemnek sem kívánok. Egy hétig vizesruhákba tartották, mert az egész teste véralfúfútos volt a korbács ütésektől.

Megtörténtek a betakarítások. Adigra már annyira lerongyolódtunk, hogy az asszonyok zsákokból varrtak maguknak szoknyát. November közepén már amúgy is hidegek vannak, de az az év valahogy minden eddigi hideget felülmúlt. Munka nem volt, és az alispán is eltűnt. Mostmár enni sem kaptunk. Őrizni sem őriztek bennünket, de gyerekekkel, mezítlábosan, éhesen, rongyosan, nem mertünk elindulni. Azt mondja az öreg Mára néni, hát idefigyeljétek férfiak, már akár-hogyan is van, mégis keressétek meg az alispánt. Ha fizetést nem is ad, legalább egy ruhára való, meg útiköltséget csak adjon már. Hiszen itt a tél, se enni való, se semmi, mégis mit akarnak velünk? De nem volt idejük a férfiaknak egy lépést sem tenni, mert az istálló kijáraitat szerb katonák állták el.

– Na, kérem – intézkedett a magyarul jól beszélő tiszt –, minden férfi, aki

a 14. évet betöltötte, sorakozzon az udvaron. Megyünk vasutat építeni. Egy napi hideg ételmet hozzanak magukkal.

– Nincs nekünk, kérem – mondták a cigányok –, egy falat ennivalónk sem. – A tisztet mindez nem érdekelte. Elindították a férfiakat. Az asszonyok sírva kérdezték, merre viszik őket, és mikor jönnek vissza. A válasz szerint csak egy-két napról volt szó, és a szomszéd községről. Nagy meglepetés érte azonban a férfiakat, amikor megérkeztek. Ott már nem kímélték őket, és azokat sem, akik már ott voltak, kb. százan.

Mint kiderült, a község szerb község volt. A magyar hatóságok kitelepítették az ottani szerb lakosokat, és helyükbe magyar embereket költöztettek. Ennek a megbosszulására aztán a szerbek a környék férfijait összeszedték. Bosszúból agyon akarták lőni őket. Erre mondom én, hogy kétszer születtem. Ez a második születésünk annak az embernek köszönhető, aki nélkül nem merték végrehajtani a magyarok-

Elment és rövid időn belül visszatért. Miska bácsit kereste:

– Itt az írás, öreg. Aztán vigyázzon rá nagyon. Ez hazasegíti magukat. De menjenek máris. Ennivalót az úton kapnak a katonáktól.

A faluból a Dráva hídon keresztül kellett kijönni. Alig hagytuk el a hidat, géppisztoly ropogás és emberek sikoltása hallatszott.

Kora hajnalban érkeztünk vissza a majorba. Az asszonyok mind ébren voltak. Visszajöttek az uraságék. A csendőrök azt mondták, mi kitartottunk benneteket, de a vörösök majd megnyúznak. Margitot még volt idejük tönkre tenni. Anyám ott pityergett a 17 éves néném mellett. Ő nem mert a szemünkbe nézni. Mi tudtuk, hogy Margit tiszta volt, mint a ma született gyermek.

10 órákor megállt a majorban egy orosz katonai jármű. Négy tiszt és egy magyar tolmács jött velünk. Az első kérdése az volt, honnan hozták ide bennünket? Mondtuk, hogy Békéscsaba-hoz nem messze eső településről. Elkérte a térképet a másik tisztól és azt mondta: messze, nagyon messze. Elvette a jugoszláv parancsnok papírját, és

íratott egy másikat. A magyar tolmács azt mondta, három, négy napig ne mozduljunk sehova, mert a front abba az irányba megy, amerre nekünk is mennünk kellene. Kenyeret hoznak a katonák, hús meg van elég. Muci azt mondta a tisztnek:

– Kérem, ha mi hozzá nyúlunk, és a gróf úr visszajön, felakasztanak bennünket.

– Nem kell félni, az ide már soha nem fog visszajönni. Egyék csak nyugodtan. Amit nem kaptak meg, azt most mind pótolják – nyugtatott bennünket a tiszt.

Másnap valóban megjöttek a katonák. Én nem is tudom, miért mondják sokan, hogy barbárok voltak. Én az el-lenkezőjét tartom az orosz katonákról. Egy hétig még ott voltunk velük. Soha, még véletlenül sem közelítették sem az asszonyaink, sem a lányaink felé. Táncolni, harmonikázni viszont úgy tudtak, hogy öröm volt hallgatni, nézni. Az igazság az, hogy a közel 8 hónapi szenvedés után ők hoztak belénk egy kevéske életet. Habár, még hazáig rengeteg ütleget kaptunk.

Lakatos Oszkár

Deportáltak

Emlékeit elmondja a vésztől Jónás Lajos

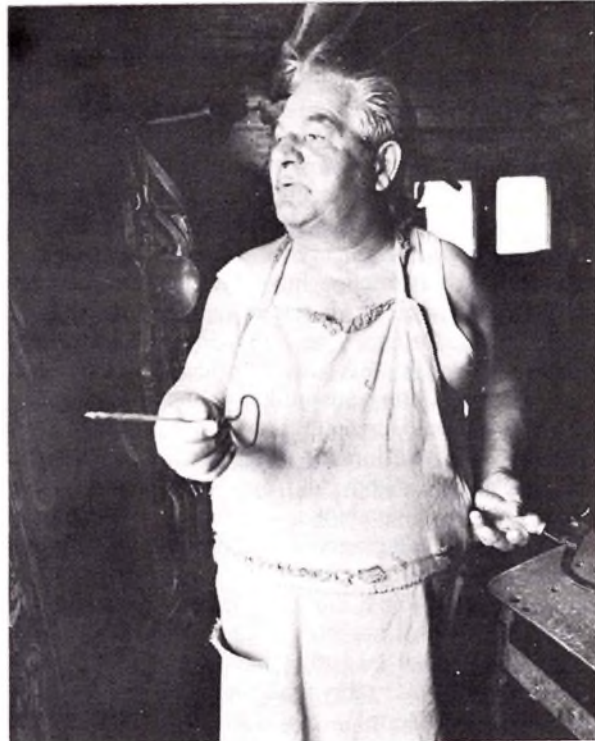
kon a szerb lakosságot ért kitelepítési inzultust. Amikor ez az ember megérkezett az első kérdése az volt, hogy minket honnan szalajtottak, kik vagyunk. Mondtuk, hogy mi a szomszédos uradalomba voltunk szerződéses munkások és cigányok vagyunk.

– Ki volt az a marha – kérdezte –, aki ezeket a szerencsétlen embereket idehozta? Szedjék össze a holmijaikat, és vigyék őket vissza a majorba!

Az öreg Miska bácsi azonban tudta, ha itt most nem kérnek segítséget, mire hazajutnak, a cigányoknak a fele megfagy, vagy éhenhal. Hát megszólította:

– Kérem, parancsnok úr! Ma este már nem szeretnék vissza menni a majorba, mert kétnap óta egy falatot sem ettünk. Ott vannak az asszonyaink is éhen, szomjan, ugyanolyan rongyosan, mint mi. A majorban senki sincs. Az ígért bérünket sem kaptuk meg. Segítsen rajtunk!

– Itt nem maradhatnak, de adok egy írást és némi ennivalót. Ha visszamennek a majorba, várjanak egy napot. Ma van ott jószág, öljenek le egyet, és egyék meg. Megjelenik majd több orosz katona, azok a többit majd elintézik.

AZ ÜSTÖTÖZŐ

Phralipe-Fórum Szolnokon

Ellentétek a cigányszervezetek között

Szombaton a megszokottnál jóval több roma lakos gyülekezett a szolnoki Városi Művelődési Központ aulájában. A délután egy órára tervezett fórumra érkeztek, amit a Phralipe Független Cigányszervezet szolnoki tagszervezete szervezett számukra. Az eseményen részt vett Bogdán Béla kormányfőtanácsos, Báthory János államtitkár-helyettes, Nyári László cigánügyi referens a Népjóléti Minisztériumból, Hága Antónia országgyűlési képviselő és Osztóján Béla, a Phralipe elnöke.

Mága Gyula a tagszervezet elnöke fő napirendi pontként a romalakosság szociális helyzetéről és a munkahelyteremtési lehetőségekről beszélt. Terveik szerint a Motor utcai lakásokat felszámolják – amiről már tárgyaltak Várhegyi Attila polgármesterrel – emberibb kör-

nyezetet szeretnének teremteni az ott élőknek. Mondanivalójában kitért a Phralipe és a Lungo Drom – megyei cigányszervezetek – kapcsolatára is.

– Bizonyítható adatok állnak rendelkezésünkre, miszerint a Phralipe tömöríti tagként magába Szolnok város cigánylakosságát, így a Lungo Dromban tulajdonképpen nincsenek tagok – fantomszervezet – mondja ki merészen a szolnoki tagszervezet elnöke. Ők az Etnikai Kisebbségi Hivattalól aránytalanul több pénzt kaptak, mint mi, hiszen szervezetünk egymillió forintot kapott éves költségei fedezésére, míg ők több mint nyolcmillió forintot – aminek talán az az oka, hogy mi kiváltunk a Romaparlamentből, mert nem értettünk egyet öncélú politikájukkal. Ők nem egy nagy család érdekei szerint gondolkodtak. A ro-

ma Parlamentnek kezdetben az lett volna a célja, feladata, hogy a cigányszervezeteket összegyűjtse. Kezdetben ötven tagszervezettel indult, mára csak 15–17 csoport tartozik hozzájuk. De kérdem én, ők kinek az érdekeit képviselik? Az emberek jogosan kérdezik, hová teszik a pénzt? Ezt a visszaélést szeretnénk mi meggátolni. Sajnos, abból a pénzből, amit mi kaptunk, képtelenség gazdálkodni, ráadásul, ha így a felső, csúcshoz vezető szervezetünket megfojtják, nem lesz, aki a roma lakosság érdekeit megfelelően képviselje.

Hága Antónia országgyűlési képviselő a kisebbségi törvény jelenlegi állásáról, a szociális törvényről tájékoztatta a szolnoki cigánylakosságot.

Fodor Beáta

(Jászkun-Krónika)

Mága Gyula elnök úr

Phralipe Független Cigányszervezet Szolnok

Tisztelt Elnök Úr!

Először is engedje meg, hogy szombati távolmaradásomért elnézését kérem, de meghívójukat csütörtökön vettem kézbe, s már több, mint egy hónapja lekötött programom volt ugyanazon időpontra.

Ugyanakkor a június elsejei Jászkun Krónikában megjelentekkel kapcsolatban néhány pontosítást kell tennem!

1./ A Lungo Drom Cigányszervezet és a városi önkormányzat között szoros és eredményes munkakapcsolat alakult ki hosszú, a két fél érdekeit messzemenően figyelembe vevő tárgyalások eredményeként.

2./ A Phralipe szolnoki képviselői és köztem lezajlott beszélgetésen hangsúlyoztam a Lungo Drommal való jó kapcsolatot, s egyben egyik alapvetésként azt kértem, hogy a két szervezet működjön együtt: a cigányság érdekében.

3./ Továbbra sem tarom szerencsésnek, hogy a Budapesten hosszú idő óta folyó egyeztetési viták Szolnokra tevődjenek át, hiszen itt, ebben a városban egyre jobb a kapcsolat a szervezetekkel.

4./ A Lungo Drom – tudomásom szerint együttműködést ajánlott Önöknek a kisebbségi munkacsoportban, tehát az érdemi munkában megajánlotta a közös gondolkodást.

5./ Valóban tárgyaltunk lakások problémájáról, ám ez nem jelentheti azt – ebben a stádiumban –, hogy végleges döntésként szabadna kezelni. Mindösszesen az Önök felvetéséről volt szó, amely egyébként egy olyan épületre vonatkozik, amely bontásra van ítélve, s amúgy a Kincstári Vagyongkezelő Szervezet birtokolja. Mindezt

Önöknek elmondtam, s a maximum segítséget ajánlottam a tárgyalások során.

6./ A Motor utcai lakások problémájával az önkormányzat is foglalkozni kíván. A felszámolását tényként kezelni, s azt nevéhez kötni szerencsétlen, hiszen nem magam döntök ebben a kérdésben, hanem a képviselőtestület, s elég sok pénz és előkészítés szükségeltetik még a helyzet rendezéséhez.

7./ A hozzám nem hivatalosan eljutott információk szerint azonban az Önök szervezete mindezt tagtoborzásra használta fel, ezért szükségesnek tartom ezen álláspontomat a sajtó részére is eljuttatni.

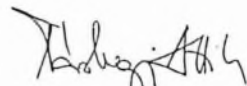
8./ Kérem, hogy a továbbiakban kéréseiket írásban is szíveskedjenek eljuttatni, hogy azok dokumentáltan bemutatathatók legyenek, s magam írásban is le fogom írni válaszaimat, hogy azokra pontosan hivatkozni lehessen.

Tisztelt Elnök Úr!

Sajnálom, hogy a cigányság problémáinak kezelése helyett szervezetek problémáival kell foglalkozni. Amikor a Phralipe bejelentette szolnoki megalakulását, úgy gondoltam, hogy több kéz tud majd együtt dolgozni. Ehelyett most úgy látom, hogy az Önök szervezete nem érdemi munkával, hanem mások lejáratásával törődik, s a szolnoki szervezet ehhez asszisztenciát ad. Tisztelettel kérem Önöket, hogy helyben együtt, közösen gondolkodva próbáljuk meg az eredményeket még jobbá tenni, hiszen az elmúlt időszakban, a Lungo Drommal való együttműködésre ez volt a jellemző. Akár a kisebbségi munkacsoport, akár a humán szolgáltatásokat, akár a közhasznú munka lehetőségeit, kihasználását nézem.

A jobb együttműködés reményében.

Szolnok, 1993. június 1.

Várhegyi Attila
polgármester

Akkor én most rasszista vagyok?

Sokáig haboztam, hogy reagáljak-e az április 21-i számukban megjelent levélre. Címe: A Lungo Drom javasolja. A szervezet főtíkára írta. Azért haboztam, mert nekünk erről a témáról tilos nyilvánosan beszélni, de annál több szó esik róla magunk között. Hazánkban 13 féle kisebbség él, de csak a cigánysággal van baja a népnek. Senki sem születik „cigányellenes génnel”! Mi azonban csak az okokat találjuk tragikusnak, a jelenséget, a rasszizmust, és nincsen módja a társadalomnak feltárni azokat az okokat, melyek termelik!

Készítettek engem ezen írásra ismerőseim is. Őket az háborította fel a legjobban, hogy egy hivatalos szerv főtíkára hivatalos állásfoglalással tette, ami tudott dolog ugyan, de kimondani és leírni... „A különböző társadalmi rétegekben, csoportokon belül ugyanis leginkább a cigányság 90 százalékára jellemző, hogy a családi pótlék az egyetlen jövedelem forrása.”

A reagálások: „A cigányság tudatosan szaporodik, a cigányasszony nem megy el abortuszt kérni, mert a gyerekekből él. A Kolompár 10 gyerekére van pénz, de a magyar nyugdíjasnak már nem jut 14 százalék az emelésre, noha fizette a tb-járulékot!” „Hiába teremünk mun-

kahelyet, cigány nem kell, de nem azért, mert cigány, hanem mert nincs munkamórája.” „Nem tanulnak, elisszák a segélyt, és így lesznek hátrányos helyzetűek!” Miért nem a legjobb munkaező a cigány, és az iskolában a cigánygyerekek a legjobb tanulók? Miért csinálunk minden rossz tulajdonságuk felemlítéséből faji kérdést? Van rendes ember, és van semmit érő, az nem érdekes, milyen a bőre színe, csak a magatartása!

Fekete Gyula író minden fórumon aggodalmaskodik, hogy fogy a magyar! Elmondja, hogy csináltunk 75 Hirosimát, vagy jó 300 Mohácsot, törökök nélkül, „csináld magad” alapon. Az utóbbi 12 esztendő során 400 ezerrel lettünk kevesebben. Nálunk csak az öregek lesznek többen stb. Hivatalos fórumon azt is javasolták, hogy egy gyerek után ne járjon családi pótlék. És hol van „egyke”? – a magyaroknál! Magyar volt az, aki ilyet javasolt? Az is nagyon irritálja a társadalmat, hogy mindenkinek joga van 12 gyereket szülni, nekünk köteleességünk a családi pótlékot fizetnünk!

Tímogasson az állam három gyereket, a negyediket pedig tartsa el az, aki csinálta! Az én kontómra ne szüljenek, pláne nyolcat-tízet! Most ez rasszizmus? Én csak a magyar sorsáért aggódó állampolgár vagyok! És milyen „egyenlőség” a terheknek ilyen elosztása? A cigányok „magyargyűlöletéről” sem eshet szó! Ez milyen demokrácia? A Ma-

gyar Hírlap is közölte, hogy milyen szervezeteknek, hány forint támogatás jutott. Nagyon sokat kaptak a cigányszervezetek. És mire költik a pénzt? Hogyan lehet nyolc gyerek mellett kocsmába járni és taxival járni? A segélyeket ezért adják?

A sajtó a cigányügyeket nagyon púderre, megszépítve közli – amivel sokan nem értünk egyet. Esti Hírlap, '93. máj. 6: Ostromgyűri bíróság épülete körül. Két cigánygyerek megerőszkolt két 17 éves lányt, és ezért felelősségre vonták őket, és – „A pásztói cigányság „kemény magjaiból” tevődő, 80-100 főt számláló tömeg már-már megindult, hogy a legjobb esetben is nyomorékká verje mindazokat, akik miatt nem született meg az általuk várt felmentő ítélet.” Ezt a „másságot” is szeretnünk kell? „Hogy mégsem folyt vér... a kivonult rendőri egység kőkemény határozottságán, de ugyanakkor jó szándékot mutató magatartásán múlt.” A cigányság „kemény magját” miért nem lehet bőrféjűeknek nevezni, hiszen éppen olyan fajgyűlölők, mint ők. Szóval, ha magyar gyűlöl cigányt, az rasszizmus, ha cigány gyűlöl magyart, akkor toleránsnak kell lenni?!

Alapvetően hibás a mi „cigánypolitikánk”, s ha így folytatjuk, a társadalomban csak szítjuk a cigányellenességet.

Dr. Veress Sándor, Szeged

A kérdésben a felelet

Csak látszólag nehéz kihámozni dr. Veress Sándor szegedi sajtólevelező Akkor én most rasszista vagyok? című írásából (Magyar Hírlap, 1993. május 23-i sz.) a fajgyűlölet elfogadására irányuló utalásokat. Mert eléggé egyértelműen állítja magáról, hogy „csak a magyar nép sorsáért aggódó állampolgár”, akit ugyan habozásra késztetett a „Lungo Drom” főtíkárának a napilap április 21-i számában megjelent javaslata, de egyszerűen nem tudta türtőztetni magát. Kétségtelenül joga van aggódni dr. Veress Sándornak, de mintha túlságosan is vértelennek, vagy erőtlennek érezni aggódását, hiszen levelében rendre többes szám első személyt használ. Nyilván azoknak a véleményét közvetíti, akik kifogástalan magyarok vagy legalábbis azoknak tartják magukat. Más kérdés persze, hogy ki tekinthető magyarnak. A levélíró „doktorátusa” legalábbis sejteni enged, hogy az évtizedek óta húzódozó „ki a magyar, mi a magyar” vitát ismeri.

De igazából nem is erről van szó, hanem sokkal inkább arról, hogy a rasszizmussal való kacérkodását szeretné hitelesíteni. Kapóra jött számára egy javaslat, melynek révén fantáziáját elengedheti. Csak éppen dr. Veress Sándor képzeletvilága mögött féltelmes erő munkálhatnak. Ha semmi más érve nincs, mint az, hogy az elcigányosodás rémével ijesztgesse az olvasót. Ez mindenképp sajnálatra méltó, mert hét-nyolc vagy kilenc hónap után minden csecsemő embernek születik, s utána lesz belőle cigány, zsidó, sváb, tót. Ha pedig kellő figyelmességgel olvasta volna el az inkriminált javaslatot, bizonyára eltűnődhetett volna azon is, hogy nem csupán a cigányok érdekében készült az állásfoglalás. Hanem – nemre, fajra tekintet nélkül – mindazok érdekében, akik a társadalom periferiájára szorultak, akik nap mint nap nélkülöznek, s akiknek tényleg nincs más reménységük, mint az állampolgári jogon járó családi pótlék. És ezek ma már nemcsak a cigányok. Ha dr. Veress Sándor úgy gondolja, hogy az államnak csupán három gyereket kellene támogatni, „a negyediket pedig tartsa el,

aki csinálta” javaslatában rejlik valamiféle ráció. Csak éppen ez a ráció túlságosan is fasisztoid láz.

Mert éppen a közelmúltból ismerünk olyan példákat, amikor a három gyerek sem volt elegendő. Vagy sterilizálni kellene a cigányokat? Még félve sem gondolhatunk erre. S leginkább azért sem, mert dr. Veress Sándor olvasói levelében hozott bizonyítékai meglehetősen esetlegesek. Ha valamelyest ismerne az igazi elszegényedést, nyilván pontosan bizonyítaná, „hogyan lehet nyolc gyerek mellett kocsmába járni és taxival járni”, de erre képtelen. Levele csak tüneteket említ, tényeket viszont nem. Így történhet meg, hogy fejedelmi többes számban alapvetően hibásnak tartja a „cigánypolitikát”. Minden esetre, hogy önmarcangoló kételyeit némileg enyhítsük, ezúton a „Lungo Drom” nevében felajánlom, hogy látogasson el Szolnokra. Empirikusan ismerje meg egy cigányszervezet működését.

Szeretettel várjuk!

Farkas Flórián
a „Lungo Drom” főtíkára

A megélhetés a legnagyobb gond

Heves: cigánycsalád-segítő, főállásban

A „Lungo Drom” Országos Érdekvédelmi Cigányszövetség hevesi szervezetének képviselője a legutóbbi közmeghallgatáson ismertette a szövetség cigánycsalád-segítő hálózatának kiépítésére vonatkozó elképzeléseit. A lényeg az, hogy közhasznú foglalkoztatás keretében egy segítőt kíván foglalkoztatni. A munkáltatója maga a „Lungo Drom” lenne, munkáját pedig a hevesi cigányság körében végezné. A pontos munkaköri leírás később készül el, de a feladatok közé sorolják a területi helyszíni munkát, a környezettanulmányok elkészítését, valamint a családlátogatásokat.

Az egyik legkritikusabb pont a segélyek szétosztása, hiszen nyilván a kérelmek elbírálásában is részt venne, ami bizony nem könnyű dolog. Segítené ezen túl a cigányság képzési, oktatási, nevelési színvonalának növelését, ennek érdekében pedig rendezvényeket, programokat állítana össze. Nem mellékes megjegyezni azt sem, hogy a gondozó fizetését 70 százalékban a megyei munkaügyi központ, 30 százalékban a helyi önkormányzat fedezné.

A szolnoki székhelyű „Lungo Drom” egyébként már rendelkezik tapasztalatokkal. A tavalyi év második felében Szolnok megyében például tíz szociális munkást alkalmaznak hét településen. Ugyanakkor nemcsak az alkalmazásáról, hanem képzésükről is gondoskodik a szövetség. Még ebben az évben tervezik a Hosszú Út Misszió nevű módszertani központ felállítását, amely a jövőben szakmai bázisként funkcionálna, s összehangolná ezt a tevékenységet.

Hevesen ezt a posztot – a helyi szervezet javaslatára – Molnár Ferenc, a „Lungo Drom” helyi titkára tölti majd be, aki a nyolc általános mellett elvégezte a szövetség által szervezett népfőiskolát is. Több mint tíz éven át dolgozott a helyi Bervában, ám a tavalyi létszámleépítések miatt elbocsátották, így most munkanélküli. Két gyermeke van, ám rajtuk kívül két állami gondozott gyermeket is nevel.

Az önkormányzattal történt megegyezés után azért állították fel ezt a posztot, mert a környéken a cigányság körében

az iskoláztatás, az egészségügy, illetve a bűnözés területén jelentkező gondok egyre aggasztóbbak. Még nehezebbé teszi a szituációt, hogy a cigányság igencsak megosztott. A kísérletű jelleggel beindított állás elnyerője az év végén köteles tájékoztatni a testületet elvégzett munkájáról, s ezután dönt a testület a jövő évi támogatásról, esetleg annak megszüntetéséről.

Megkérdeztük Molnár Ferencet, az újdonsült cigánygondozót arról, hogy mi lesz pontosan a feladata, s nem fél-e, hogy összetűzésbe keveredik munkája során saját roma társaival, testvéreivel?

– Biztos, hogy lesz vita, de remélem, meggyőzőm őket – mondja. – Jelenleg semmi bajom, jól megvagyok velük, amit kérdeznek tőlem, arra megpróbálok válaszolni. Jó, ha egy közülük való ember foglalkozik az ügyekkel, jobb, mint hogyha a hivatal embere tárgyalna velük. Mindenesetre a szolnokiak megígérték, minden segítséget megadnak számomra, hiszen ők már rendelkeznek tapasztalatokkal.

A konkrét feladatom – mint ahogy az okmányban is szerepel – a cigányság segítése lesz, és az, hogy napi kapcsolatot legyen közöttük és a polgármesteri hivatal között. Már most is állandóan járom az utcákat, a házakat, kérdezem, kinek mi a gondja, a baja...

– És mi?

– Természetesen a megélhetéssel vannak a legnagyobb gondok. Sok családnál nincs kifizetve a hátralék, tartoznak a napközi térítési díjával. Erre kérnek segítyt, mi ezt a pénzt szigorúan erre a célra használjuk, s ami esetleg megmarad, azt a gyerekekre költjük, ruhát, felszerelést vásárolunk nekik. Pénzt a családok nem látnak: elmegyünk a tanítóval, és megvesszük a szükséges cikkeket, például a len-gyelpiacon, ahol olcsóbban többet lehet vásárolni. Aztán beszélek nekik a jogaikról, előveszem a Magyar Közlönyt, megmutatom nekik, mi áll a

... a gyerek járjon iskolába...

szociális törvényben. Persze nemcsak a jogok ismertetése a feladatom. Akinak a gyerekeit például segíti az önkormányzat, annál először is azt kell megkövetelnünk, hogy a gyerek járjon iskolába, mert ott tanul, jó helyen van, és meleg is van. Néha elég nehéz rábeszélni őket arra, hogy küldjék el a kisiket az intézménybe, de mese nincs, ez kötelesség. Ezek teljesítése nélkül kizárt bármiféle támogatás.

/havas/

Heves Megyei Hírlap

4. rész

A kőszívű királylány

– Ide, ide emberek! Ilyet még nem láttatok! A cigány nyila benne van a hercegeben!

Minden szem a királyra tapadt, várták a döntést. A király kénytelen volt kimondani:

– A győztes megint a cigánylegény!

Bezzeg a királykisasszonynak nem tetszett a döntés. Lero-
hant az apjához és toporzékolva kiabálta:

– Miért a cigányt mondtad ki győztesnek, nekem ő nem kell!

– Csak az igazat mondhatom, lányom.

– De én inkább a herceget választom, mint ezt a koszos cigányt, hiába ügyesebb!

– Én viszont nem szegem meg adott szavamat, eddig mindig neked engedtem. Aki győz, ahhoz mérs feleségül! Elég sok gyászt okoztál eddig is, elég volt belőle – s hiába mérgelődött a királylány, a király hajthatatlan volt.

Ezután következett a harmadik versenyszám, a futás! A bíró egy öreg udvarmester, sorbaállította a versenyzőket, és kihirdette a szabályokat. A nagy tülekedésben alig figyeltek szavára, s ez kapóra jött Gusztinak. Mivel a futásban nem volt valami ügyes, itt csak egy jó csel segíthetett. Jól megfigyelte, mit mondott a bíró, és szándékosan más irányba kezdett futni. A többiek, ahogy észrevették, már semmire sem figyeltek, csak szaladtak utána. Guszti szándékosan lassított, hagyta, hogy megelőzzék, majd mikor lehagyták, elindult az igazi cél felé, s ő futott be elsőnek! A többiek lógó orral jöttek vissza, és szidták, hogy becsapta őket:

– Szégyen gyalázat, hogy megint a cigány lett az első! Becsapott minket.

– Én nem mondtam, hogy fussatok utána! – felelt a bíró.

A király titokban örült Guszti sikerének, látta, hogy ügyes gyerek, helyén van az esze. Csak legalább egy báró lenne, ne cigány. Nem szerette a sok szájhóst, kiknek zsebük tele, de fejük üres. A szolgák is örültek a cigány győzelmének, hangosan éljeneztek, mikor a király kihirdette:

– A verseny eldőlt, ez a cigánylegény lesz a királykisasszony férje. A lakodalmom napját a lányom tűzi ki!

– Apám, én inkább meghalok, de nem megyek a cigányhoz! Se vagyona, se rangja! Nekem hercegi kell!

– Édes lányom, szavamat adtam, s azt nem másíthatom meg. Ő állta ki az összes próbát, az ő felesége leszel, és punktum!

– Legalább egy kis időt adjál, apám!

– Adok egy hét haladékot, de azután megtartjuk a lakodalmat!

A többi kérő meg tudta volna ölni a legényt, de a király döntése ellen nem lehetett fellebbezni. Guszti kapott egy lakosztályt a palotában, de sehogy sem érezte jól magát benne. Eszébe jutottak szülei, na meg Lina is, aki vár rá. De jó lenne most otthon!

Az utolsó napon egy fejkendő fiatal lány állított be a palotába. Mikor a király elé vezették illendően meghajolt és köszöntötte a királyt:

– Jó egészséget kívánok, felséges királyatyám!

– Neked is lányom! Mi járatban vagy?

– Munkát keresek felséges uram, biztosan akad valami a ház körül.

– Jól van lányom, eredj le a konyhába, ott most van elég munka. A lányom férjhez megy, nagy lakodalomra készülünk.

Guszti hiába szeretett volna a királylánnyal beszélni, az csak kikacagta.

– Csak nem képzeled, hogy veled fogom az időt tölteni, mikor van itt elég herceg, gróf meg báró. Várj a sorodra!

Guszti szíve összeszorult. Miért is törte magát annyira, nem is hozzávaló ez a rideg teremelés. Megint csak Lina jutott az eszébe, aki mindig kedves volt hozzá, ott élt mellette, és ő észre sem vette. Búsán járt fel, s alá a palotában, mikor a konyha felé szaladtában egyszer csak ismerős alakot vett észre. De az alak hirtelen eltűnt.

Mi volt ez, álom, vagy valóság?

Mintha Lina lett volna! Nekiiramodott, s utolérte a fejkendő lányt.

– Lina, Lina! Te vagy az?! Hogy kerülsz ide?!

– Utánad jöttem, hallottam, hogy elveszed a királylányt, szerettelek volna még egyszer látni – pirult el a lány.

– Na de ilyet, hát annyira hiányoztam neked?

– Te csak a fényes királykisasszonnyal törődsz, aki hideg s kevély!

– Tudod Lina, most már én is rájöttem, a legfontosabb, hogy a bensőnk nyugodt legyen! Olyan egyedül voltam itt, s rájöttem, mennyire más világ ez, mint a miénk. Nem jó itt.

– De most mi lesz? Muszáj elvenned a királylányt? Mit tegyünk?

– Gyere, menjünk a király elé. Mondjuk el neki, ő biztosan megérti.

A király meglepődött, mikor meglátta őket. Éppen jókedvben volt, ült a trónteremben és vidáman pipázgatott. Kézenfogva álltak a király elé, majd letérdeltek.

– Felséges királyatyánk!

– Álljatok fel, gyermekeim, mondjátok el, mi bánt benneteket!

– Felséges királyatyánk, kegyelem árva fejünknek!

– Mondjátok gyermekeim, mit akartok?

– Felséges urunk, hosszú viszontagságos út után megtaláltuk egymást. A királylány nem hozzám való, bocsáss meg nekünk, és engedj minket haza!

– Jól van, gyermekeim, menjetek utatokon, járjatok szerencsével.

A fiatalok azt sem tudták, mit tegyenek örömben, hogy most már szabadok. Elkészöntek és elhagyták a kastélyt. Senki sem törődött velük, mindenki a lakodalmi előkészületekkel volt elfoglalva: királylány az egy hét haladék letelte után bement apjához a trónterembe. A király a trónszéken ült, és szemmel láthatóan vidáman eregette a füstkarikákat.

– Apám! Én nem megyek a cigányhoz, inkább...

– Ne is mondd tovább, lányom! A legény lemondott rólad, és már el is ment a palotából.

– Micsoda pimaszság! Méghogy ő hagyott itt engem? Azonnal el kell fogatni, és meg kell büntetni!

– Nem lehet lányom, már a szavamat adtam, hogy békeségben elmehetnek. Te meg mehetsz a hercegedhez.

– De miért ment el a legény?

– Jött érte egy lány, aki hozzávaló. A fiú megismerte a te kőszívedet, s inkább a szegénységet választotta helyetted.

Guszti és Lina összeházasodtak, és boldogan éltek. Sok gyermekük született, s esténként elmesélték nekik, hogy a kincs, a gazdagság nem boldogít, többet ér a szeretet és a békesség, ha szegények is. S még ma is élnek, ha meg nem haltak...

Vége

Van-e cigánykérdés Tiszapüspökiben?

Tényleg lopnak-e a helybéli romák, s ha igen, hát menthető-e morálisan a lopás egzisztenciális érvekkel? Ki kapja a segélyt az önkormányzattól: aki rászorult, avagy aki méltó a támogatásra? Miért ő, és miért nem más?

Bár sok mindenről szó esett a májusi tiszapüspöki cigányfórumon, ezek a kérdések kitarotán visszaköszöttek a szavakból és a gesztusokból. A magas politika – az ország gazdasági helyzete, a kisebbségi törvény dolga, a kisebbségi önkormányzatok lehetősége – nemigen mozgatta meg a széksorokban ülő romák fantáziáját. Az egyik részvevő nyilvánvaló őszinteséggel fogalmazott: ha majd tele lesz a hasunk tyúkos káposztával és bodaggal, akkor politizál-gathatunk!

Sajnos, a leginkább érintettek közül nem sokan jöttek el a fórumra. Ennek

tán két oka lehet. Az egyik az, amit még az utcán mondott egy, a fórumra tartó cigány. Nevezetesen, hogy már elege van a sok haszontalan beszédből, aminek nyomán soha semmi nem változik. A másik: Tiszapüspökinek immár két cigányszervezete van. A szóban forgó gyűlést a „Lungo Drom” Országos Erdékvédelmi Cigányszövetség hívta össze a polgármesteri hivattallal együttműködve, s ez a tény önmagában elegendő volt a másik szervezetnek, az MCDSZ-nek, hogy ne engedje el tagjait oda.

Tótok Sándor polgármester is azt mondta, hogy kétségkívül sokat ártott a faluban a cigányság ügyének a két szervezet rivalizálása. Dícsérte a Lungo Dromot, de a másikat sem akarta bántani. Egységesen, összetartón sokkal eredményesebbek lennének, s más lenne a magyarok megítélése is.

A statisztika rövid és ékesszóló. Összesen 376 roma él Tiszapüspökiben, 99 családban. A 177 munkaképes korú cigányból 122 munkanélküli, s ez alapjaiban meg is határozza a hangulatot. A romló egzisztenciális helyzet egyre inkább aláássa a lényegénél fogva egyébként is gondokkal terhes cigány-magyar viszonyt a községben.

A fő gond – munkalehetőségek híján – a segélyelosztás vált. A polgármester azt mondja, a kevés pénzt sokfelé osztani lehetetlen úgy, hogy ne legyenek elégedetlenkedők. A fórumon szoló romák viszont rendre azt kérdezték, hogy más miért, és ők miért nem...

Végül, úgy este fél kilenc felé, a cigányszervezetek megkapták a magukét. Azt, hogy nem segítenek, nem teszik a dolgukat, és így tovább. Sok nyomot nem hagyott ez a támadás a közelgő éjszakában, sem a cigányszervezetek életében.

A tiszapüspöki cigányfórumon sem sikerült hát megváltani a világot, még csak a romák nagy sorskérdései sem nyertek megoldást. Beszélgetés folyt, s mostanság már ennek is örülnünk kell.

L. Murányi László

MEGRENDELŐ

Megrendelem az LD című roma lapot példányban, az alábbi címre:

Megrendelő neve:

Címe:

Előfizetési díj egy évre: 114 Ft
 fél évre: 57 Ft

A megrendelőlapot és az előfizetés díját a szerkesztőség címére kell eljuttatni:

Szolnok, Szapáry út 19.
5000

Telefon/fax: 56/420-110

Előfizethető rózsaszínű postai utalványon.

H Í R E K

Cigánygimnázium kezd meg működését Pécsen, a jövő év januárjában, a Gandhi Alapítvány támogatásával. A cigányság sorsát ismerő, beilleszkedésük elősegítését vállaló cigány értelmiséget szeretnének nevelni a Dél-Magyarország több megyéjéből felveendő ötödikes gyerekekből.

A „Lungo Drom” kenderesi tagszervezete egésznapos gyermeknapot rendezett a faluban. Az egyedülálló kezdeményezés mintegy 300 gyermeknek és felnőttnek nyújtott feledhetetlen órákat.

Heves megyében véget ért a Ki mit tud? megyei döntője. Az igen színvonalas és hosszúra nyúlt döntő – 44 műsor-szám várt elbírálásra – hangszeres és népzene kategóriában a recski Fekete Rózsák együttes lett.

Az együttes, melynek munkájához a recski önkormányzat igen nagy segítséget nyújt, TV-szereplésre is meghívást kapott.

A magzati élet védelméről és a terhesség megszakításáról

A magzati élet védelméről

A családtervezéssel kapcsolatos ismeretek terjesztését a Családvédelmi Szolgálat szervezi, amely az Állami Népegészségügyi és Tisztiorvosi Szolgálat intézeti keretében működik.

Ki jogosult térítésmentes terhesgondozásra?

– Magyarországon állandó jelleggel tartózkodó magyar állampolgár illetve házastársa

– Magyarországon érvényes letelepedési engedéllyel rendelkező nem magyar állampolgár.

Mi tartozik a terhesgondozás körében?

– a terhes nőt tájékoztatják, hogy a magzat egészséges fejlődése érdekében mit kell tenni (pl.: dohányzás és alkohol mellőzése)

– szűrővizsgálat elvégzése

– segítséget adnak a szülésre, szoptatásra, csecsemő és gyermekgondozásra való felkészüléshez

– a gyermek vállalása esetén elérhető állami és nem állami anyagi és természetbeni támogatásoknak lehetőségéről (pl.: várandósági pótlék).

A terhesség megszakítása

A terhesség csak veszélyeztetettség esetén és meghatározott feltételekkel szakítható meg.

Mikor szakítható meg a terhesség?

1. A terhesség 12. hetéig szakítható meg ha:

– a terhesség az állapotos nő egészségét súlyosan veszélyeztető ok indokolja

– a magzat orvosiilag súlyos fogyatékosságban vagy egyéb károsodásban szenved

– a terhesség bűncselekmény következménye, (a bűncselekmény elkövetéséről illetőleg annak alapos gyanújáról igazolást kell adni az eljáró szervnek)

– az állapotos nő súlyos válsághelyzete esetén (súlyos válsághelyzet az, amely testi és lelki megrendülést illetve társadalmi ellehetetlenülést okoz, és ezáltal veszélyezteti a magzat egészséges fejlődését, pl.:

szociális életkörülménye nem megfelelő).

2. A terhesség 18. hetéig szakítható meg az 1. pontban foglaltakon túl, ha az állapotos nő:

– korlátozottan cselekvőképes vagy cselekvőképtelen

– a terhességet neki fel nem róható egészségügyi ok miatt haladta meg a terhesség 12. hetét

– orvosi tévedés vagy mulasztás — egészségügyi intézmény ill. valamely hatóság — miatt haladta meg a terhesség 12. hetét.

3. A terhesség 20. hetéig — a diagnosztikai eljárás (betegséget megállapító) elhúzódnása esetén 24. hétig — szakítható meg

– ha a magzat genetikai, teratológiai (a méhmagzat fejlődésében betegségek, gyógyszerek stb. hatására bekövetkezett zavarok) ártalmának valószínűsége az 50%-ot eléri.

4. A terhesség időtartamától függetlenül szakítható meg

– az állapotos nő életét veszélyeztető egészségügyi ok miatt (a terhesség megszakítását megalapozó egészségi okot a szakmai szempontból illetékes két szakorvos egybehangzó véleménynyel állapítja meg)

– a magzatnál a szülés utáni élettel összeegyeztethetetlen rendellenesség fennállása esetén.

Ki kérheti a terhesség megszakítását?

– Magyarországon állandó jelleggel tartózkodó magyar állampolgár

– Magyarországon érvényes tartózkodási engedéllyel rendelkező nem magyar állampolgár

A terhesség megszakítása, ha azt nem egészségügyi ok indokolja, az állapotos nő írásbeli kérelme alapján végezhető el.

Hol terjeszthető be a terhesség megszakítás iránti kérelem?

– a Családvédelmi Szolgálatnál ill. annak munkatársa előtt személyesen

– szükséges a terhességet megállapító szülész-nőgyógyász szakorvos által kiállított igazolás

– a munkatárs tájékoztatja a terhesség megszakítás jogszabályi feltételeiről (pl.: terhességmegszakítás körülményeiről, módjáról stb.) A munkatársként köz-

reműködő személyeket titoktartási kötelezettség terheli.

– a terhességmegszakítás térítési díjáról, amely egységesen 5000 Ft, de ennél kevesebb is lehet különböző feltételek fennállása esetén:

a/ ha a család egy főre jutó jövedelme nem éri el a mindenkori minimálbér másfélszeresét: a térítési díj 50%-át kell megfizetni

b/ ha a család egy főre jutó jövedelme nem éri el a mindenkori minimálbér 50%-át: a térítési díj 20%-át kell megfizetni.

c/ nem kell díjat fizetni:

– rendszeres szociális segélyben részesülő személynek

– intézeti és állami nevelt kiskorúnak

– intézeti elhelyezetnek

– szociális intézményben lakónak

– bentlakásos gyermek- és ifjúságvédelmi intézetben lakónak.

Ki a veszélyeztetett terhes?

Az az állapotos nő:

– akinek terhessége megszakítását az egészségügyi intézmény véglegesen megtagadta

– aki nem jelent meg a szakmai felülvizsgálaton, veszélyeztetett terhesként kell gondozásba venni!

A terhességmegszakítást végző intézmények

1. A 12. hetet meghaladó terhesség megszakítását csak:

– a megyei kórházak szülészeti-nőgyógyászati osztályain

– az orvostudományi egyetemeken

– orvostovábbképző egyetemek szülészeti-nőgyógyászati klinikáin

– az Országos Szülészeti és Nőgyógyászati Intézet által kijelölt intézményekben lehet elvégezni

2. A terhesség a betöltött 18. hét után csak:

– az orvostudományi egyetemek

– az orvostovábbképző egyetemek szülészeti-nőgyógyászati klinikáin szakítható meg.

Dr. Pálfi Miklós

Kosztics László alkotása

